

Kallelse

Socialnämnden kallas till sammanträde

Tid: Torsdagen den 25 augusti 2016 kl. 17:30

Plats: Lagen, plan 1, Alceahuset, Hackstavägen 22

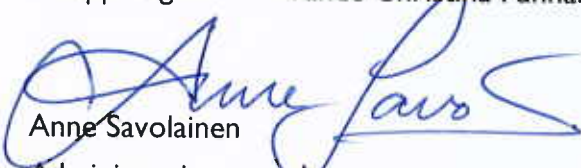
(Sammanträdesrum Lagen är reserverat för Alliansen kl. 16:30)

(Sammanträdesrum Losjön, plan 1 är reserverat för oppositionen kl. 16:30)

Övrig information:

Vänligen anmäl eventuella förhinder till Anne Savolainen, anne.savolainen@osteraker.se

På uppdrag av ordförande Christina Funhammar (M)

Anne Savolainen
Administrativ samordnare

Dagordning

1. Upprop, fastställande av dagordning och övriga frågor
2. Val av justerare samt tid och plats för justering

Informationsärenden

3. Socialnämndens månadsuppföljning per 2016-06-30
4. Rapportering av ej verkställda beslut Socialnämnden per 2016-06-30
5. Aktuell information från förvaltningen
  - a) Flyktingsituationen
  - b) Information om Lex Sarah
  - c) Förändringsarbetet inom socialförvaltningen
  - d) Årshjul

Beslutsärenden

6. Socialnämndens budget 2017, plan 2018-2019

7. Individärenden

- 7.1 Ansökan om ekonomiskt bistånd för tillfälligt boende i vandrarhem
- 7.2 Ansökan om vård enligt LVU
- 7.3 Ersättning till familjehem
- 7.4 Övervägande vid placering enligt 13 § LVU
- 7.5-7.12 Övervägande av placering enligt 6 kap. 8 § SoL
- 7.13-7.14 Medgivande till adoption

7. Anmälan delegationsbeslut

- 7.1 Delegationslista Procapita juni och juli 2016 (finns i pärmen)
- 7.2 Protokoll Socialt utskott 2016-07-19 (finns i pärmen)
- 7.3 Ordförandebeslut enligt 6 och 11 §§ LVU, 2016-08-16 (finns i pärmen)

8. Delgivningar

- 8.1 Dom från förvaltningsrätten i Stockholm i mål 23401-15 (finns i pärmen)
- 8.2 Dom från förvaltningsrätten i Stockholm i mål 62-16 (finns i pärmen)
- 8.3 Dom från förvaltningsrätten i Stockholm i mål 12418-16 (finns i pärmen)
- 8.4 Dom från förvaltningsrätten i Stockholm i mål 12861-16 (finns i pärmen)

3.

Socialnämndens månadsuppföljning per 2016-06-30

Beslutsförslag:

1. Månadsuppföljning per 2016-06-30 och prognos per 2016-12-31 noteras.
2. Månadsuppföljningar och prognosen överlämnas till Kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Socialnämnden

Datum 2016-08-25

Dnr SN 2016/0039

Socialnämndens månadsuppföljning per 2016-06-30

Socialnämndens beslut

1. Månadsuppföljning per 2016-06-30 och prognos per 2016-12-31 noteras.
2. Månadsuppföljning och prognos överlämnas till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Socialnämndens nettokostnader för perioden uppgår till -44 072 tkr vilket motsvarar 94 % av periodbudgeten och ger ett överskott på 2 578 tkr. Bokslutsprognosen för helåret är -91 000 tkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse om 2 300 tkr.

Bilagor

1. "Ekonomisk uppföljning per den 30 juni, Socialnämnden" 2016-07-14

Anders Lindblad
T.f. förvaltningschef

Christer Hansson
Controller

Christer Hansson
Controller

Ekonomisk uppföljning per den 30 juni, Socialnämnden

Ekonomisk sammanställning

Driftsredovisning per slag (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI			
	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
<i>Verksamhetens intäkter</i>								
Avgifter	278	278	0	179	139	186	47	134%
Övriga intäkter	104 622	104 672	50	47 304	52 311	51 340	-971	98%
Summa intäkter	104 900	104 950	50	47 483	52 450	51 526	-924	98%
<i>Verksamhetens kostnader</i>								
Personalkostnader	-57 282	-55 582	1 700	-45 188	-28 641	-26 109	2 532	91%
Lokalkostnader	-16 984	-16 984	0	-11 514	-8 492	-8 009	483	94%
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0	0	
Köp av verksamhet	-87 843	-87 843	0	-47 364	-43 922	-44 371	-450	101%
Övriga kostnader	-36 091	-35 541	550	-31 500	-18 045	-17 108	937	95%
Summa kostnader	-198 200	-195 950	2 250	-135 566	-99 100	-95 598	3 502	96%
Verksamhetens nettokostnader	-93 300	-91 000	2 300	-88 083	-46 650	-44 072	2 578	94%

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI			
	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Nämnd och ledningsstab	-8 100	-8 100	0	-6 665	-4 050	-2 645	1 405	65%
Familjestödsenheten	-41 500	-40 750	750	-41 783	-20 750	-20 261	489	98%
Vuxenstödsenheten	-43 700	-42 150	1 550	-39 635	-21 850	-21 165	685	97%
Flyktingstödsenhet	0	0	0	0	0	0	0	100%
Verksamhetens nettokostnader	-93 300	-91 000	2 300	-88 083	-46 650	-44 072	2 578	94%

Sammanfattning

Socialnämndens nettokostnader för perioden uppgår till -44 072 tkr vilket motsvarar 94 % av periodbudgeten och ger ett överskott på 2 578 tkr. Bokslutsprognosen för helåret är -91 000 tkr, vilket ger en positiv budgetavvikelse om 2 300 tkr.

Kommentarer till periodens utfall

Nämndens nettoavvikelse per sista juni ger ett överskott på 2,6 mnkr. Det är en förbättring sedan föregående månad med 0,4 mnkr.

Nämnd- och ledningsstab

För nämnd- och ledningsstab finns till och med juni ett överskott på 1,4 mnkr. Fortfarande beror hela periodöverskottet på de medel som avsatts för lönesatsningen men där inget ännu utbetalats.

Familjestödsenheten

Familjestödsenheten redovisar ett positivt utfall om 0,5 mnkr per juni månad. Avvikelsen förklaras främst av vakanser på enheten.

Vuxenstödsenheten

Vuxenstödsenhetens resultat är fortsatt positivt om 0,7 mnkr. Det är det ackumulerade överskottet för utbetalningar av ekonomiskt bistånd som är den främsta orsaken då utfallet är 1,2 mnkr lägre än periodens budget.

Hyror och renoveringar har ett underskott om 0,6 mnkr med anledningar av några omfattande renoveringar som gjorts i våra andrahandslägenheter, varav en av dem uppgick till cirka 170 tkr. Institutionsplaceringar har ett underskott på 0,6 mnkr som beror på flera LVM placeringar under året.

Flyktingstödsenheten

Intäkter och kostnader på enheten avviker med omkring 0,8 mnkr till och med juni vilket är något lägre än föregående månad. Avvikelserna förklaras av att volymerna succesivt väntas öka under året, både nyanlända och ensamkommande flyktingbarn, vilket då kommer innebära att kostnader och intäkter ökar.

Kommentarer till bokslutsprognos

Bokslutsprognosen för helåret ger en positiv budgetavvikelse om 2,3 mnkr vilket är samma som föregående månad.

Inga förändringar av prognosen sker i juni.

Verksamhetsuppföljning

NÄMND OCH LEDNINGSSTAB	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI		
	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse
Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)							
Socialnämnd	-1 074	-1 074	0	-1 238	-537	-644	-107
Ledningsstab	-6 087	-6 087	0	-4 656	-3 043	-1 808	1 235
Social beredskap	-507	-507	0	-507	-254	-8	246
Familjerådgivning	-432	-432	0	-264	-216	-185	31
Verksamhetens nettokostnader	-8 100	-8 100	0	-6 665	-4 050	-2 645	1 405

FAMILJESTÖDSENHETEN	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI		
Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse
Administration	-16 183	-15 583	600	-18 407	-8 092	-7 618	474
Ensamkommande flyktingbarn	0	0	0	2 030	0	0	0
Familjemottagning	-4 490	-4 190	300	-3 496	-2 245	-2 031	214
Familjerådgivning	0	0	0	-46	0	-30	-30
Familjerätt	-1 785	-1 935	-150	-1 768	-892	-910	-18
Kontaktpersoner Barn och Ungdom	-893	-893	0	-845	-446	-469	-23
Vårdkostnader Barn och Ungdom	-18 149	-18 149	0	-19 251	-9 075	-9 203	-128
Verksamhetens nettokostnader	-41 500	-40 750	750	-41 783	-20 750	-20 261	489

VUXENSTÖDSENHETEN	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI		
Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse
Stab	-2 192	-2 392	-200	-2 671	-1 096	-1 529	-433
Hyresvärd	-884	-1 284	-400	-1 392	-442	-911	-469
Ekonomiskt bistånd							
<i>bidrag till enskilda</i>							
<i>administration</i>	-17 305	-15 305	2 000	-16 952	-7 210	-5 983	1 227
Flyktingmottagande	-5 905	-5 905	0	-5 834	-4 395	-4 369	26
Beroende							
<i>administration</i>	0	0	0	1 926	0	0	0
<i>administration</i>	-3 884	-3 684	200	-3 734	-1 942	-1 877	65
<i>vårdkostnad institution</i>	-7 108	-8 108	-1 000	-6 053	-3 554	-4 198	-644
<i>intern öppenvård</i>	-2 807	-2 657	150	-1 970	-1 404	-1 284	120
<i>extern öppenvård</i>	-575	-575	0	-368	-287	-26	261
<i>familjehem</i>	-107	-107	0	-541	-53	-94	-41
Övriga vuxna							
<i>vårdkostnad institution</i>	-534	-134	400	-409	-267	-50	217
<i>intern öppenvård</i>	0	0	0	-9	0	-10	-10
<i>extern öppenvård</i>	-525	-325	200	-238	-263	0	263
<i>familjehem</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>skyddat boende</i>	-75	-75	0	-20	-38	-71	-33
Ungdomsmottagningen	-1 798	-1 598	200	-1 370	-899	-763	136
Verksamhetens nettokostnader	-43 700	-42 150	1 550	-39 635	-21 850	-21 165	685

FLYKTINGSTÖDSENHETEN	HELÅR				PERIOD: JAN-JUNI		
Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse
Nyanlända	0	0	0	0	0	0	0
Ensamkommande flyktingbarn	0	0	0	0	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	0	0	0	0	0	0	0

Nyckeltal

Prestationer	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Utfall jan-juni
Familjestödsenheten					
<i>HVB-placeringar</i>					
Volym (vårddygn/år)	2 562	2 562	0	2 668	1 460
Volym (placeringar årsbasis)	7,0	7,0	0,0	7,3	8,0
Totalkostnad (tkr)	7 739 tkr	7 739 tkr	0 tkr	8 771 tkr	4 412 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	3 021 kr	3 021 kr	0	3 287 kr	3 022 kr
<i>Familjehemsplaceringar (totalt)</i>					
Volym (vårddygn/år)	14 823	14 823	0	15 401	7 672
Volym (placeringar årsbasis)	40,5	40,5	0,0	42,2	42,2
Totalkostnad (tkr)	9 114 tkr	9 114 tkr	0 tkr	8 899 tkr	4 717 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	615 kr	615 kr	0	578 kr	615 kr
<i>Interna familjehemsplaceringar</i>					
Volym (vårddygn/år)	13 542	13 542	0	14 345	6 245
Volym (placeringar årsbasis)	37,0	37,0	0,0	39,3	34,3
Totalkostnad (tkr)	6 821 tkr	6 821 tkr	0 tkr	6 695 tkr	3 296 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	504 kr	504 kr	0	467 kr	528 kr
<i>Externa familjehemsplaceringar</i>					
Volym (vårddygn/år)	1 281	1 281	0	1 056	560
Volym (placeringar årsbasis)	3,5	3,5	0,0	2,9	3,1
Totalkostnad (tkr)	2 293 tkr	2 293 tkr	0 tkr	2 204 tkr	1 020 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	1 790 kr	1 790 kr	0	2 087 kr	1 822 kr

Prestationer Vuxenstödsenheten	Budget 2016	Prognos 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015	Utfall jan-juni
Placeringar institution					
Volym (vård dygn/år)	4 392	4 392	0	3 557	2 035
Volym (placeringar årsbasis)	12,0	12,0	0,0	9,7	11
Totalkostnad (tkr)	7 471 tkr	8 471 tkr	-1 000 tkr	6 293 tkr	4 285 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 701 kr	1 929 kr	-228 kr	1 769 kr	2 105
Externa familjehemsplaceringar					
Volym (vård dygn/år)	39	39	0	257	38
Volym (placeringar årsbasis)	0,1	0,1	0,0	0,7	0,3
Totalkostnad (tkr)	107 tkr	107 tkr	0 tkr	571 tkr	105 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	2 744 kr	2 744 kr	0 kr	2 222 kr	2 763 kr
Externt boende och öppenvård					
Volym (vård dygn/år)	366	366	0	233	0
Volym (placeringar årsbasis)	1,0	1,0	0,0	0,6	0,0
Totalkostnad (tkr)	431 tkr	431 tkr	0 tkr	213 tkr	0 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 178 kr	1 178 kr	0 kr	914 kr	0 kr
Övriga vuxna - institution*					
Volym (vård dygn/år)	366	108	258	275	34
Volym (placeringar årsbasis)	1,0	0,3	0,7	0,8	0,3
Totalkostnad (tkr)	567 tkr	167 tkr	400 tkr	432 tkr	53 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 550 kr	1 550 kr	0 kr	1 571 kr	1 550 kr
Övriga vuxna - familjehem*					
Volym (vård dygn/år)	0	0	0	0	0
Volym (placeringar årsbasis)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalkostnad (tkr)	0 tkr	0 tkr	0 tkr	0 tkr	0 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Övriga vuxna - boende & öppenvård*					
Volym (vård dygn/år)	366	366	0	257	0
Volym (placeringar årsbasis)	1,0	1,0	0,0	0,7	0,0
Totalkostnad (tkr)	558 tkr	558 tkr	0 tkr	246 tkr	0 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 525 kr	1 525 kr	0 kr	957 kr	0 kr
Försörjningsstöd					
Total nettokostnad (tkr)	17 305 tkr	15 505 tkr	1 800 tkr	16 952 tkr	7 173 tkr

4.

Rapportering av ej verkställda beslut Socialnämnden per 2016-06-30

Beslutsförslag:

1. Anteckna rapporten till protokollet.
2. Överlämna rapporten till Kommunfullmäktige och revisorerna.

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Socialnämnden

Datum 2016-08-16

Dnr SN 2016/0006

Rapportering av ej verkställda beslut Socialnämnden per 2016-06-30

Beslutsförslag

Socialnämndens beslut

1. Anteckna rapporten till protokollet.
2. Överlämna rapporten till Kommunfullmäktige och revisorerna.

Bakgrund

Kommunerna har skyldighet enligt 16 kap 6 f § socialtjänstlagen (SoL) att till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och till revisorerna rapportera gynnande beslut, enligt 4 kap 1 § SoL, som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum.

Socialnämnden ska även till Kommunfullmäktige lämna statistikrapport över hur många gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslutet.

Förvaltningens slutsatser

Det fanns inte några ej verkställda beslut per den 30 juni 2016.

Anders Lindblad
T.f. socialchef

Anne Savolainen
Administrativ samordnare

Expedieras

Kommunfullmäktige

Revisorerna

Akt

5c.

Information om Lex Sarah

Socialförvaltningen

Datum 2016-07-22

Dnr VON 2016/0042

Till Vård- och omsorgsnämnden

Utredning av rapport om missförhållande enligt lex Sarah

Bakgrund

Den 31 mars 2016 inkom en rapport avseende missförhållande på socialförvaltningens biståndsenhet. Rapporten är skriven av dåvarande tf enhetschef på biståndsenheten. Enligt rapporten kan tf enhetschef inte ta ansvar för utredningar, beslut och beslutsunderlag som är utformade av personal ”utan erforderlig kompetens, erfarenhet eller mandat”.

Enligt rapportören har tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente inneburit att biståndsenheten ålagts att utreda och fatta beslut i ärenden man saknar erfarenhet av och kompetens för. Detta, menar rapportören, riskerar att åsidosätta klienters rättssäkerhet. I rapporten står att läsa att detta har pågått ”sedan minst sommaren 2015”. Sedan dess har risken för allvarligt missförhållande ökat i omfattning.

Om utredningen

När rapporten inkom till Vård- och omsorgsnämnden hanterades den omedelbart av tf socialchef. Den bedömning som gjordes var att rapporten inte beskrev ett akut skeende, varför ingen omedelbar åtgärd krävdes. Det som rapporten belyste bedömdes istället vara frågor om ansvarsfördelning och gränsdragning mellan Vård- och omsorgsnämnden och Socialnämnden. Dessa frågor var sedan tidigare kända och behandlades i den då pågående organisationsöversynen.

Sakkunnig fick uppdrag att utreda rapporten i maj 2016. Den 26 maj intervjuas rapportören av sakkunnig.

Om bestämmelserna för lex Sarah

Bestämmelserna för lex Sarah syftar till att upptäcka systembrister inom den egna verksamheten. Bestämmelserna är tillämpliga inom hela socialtjänsten och omfattar insatser som är individuella, allmänna och strukturinriktade. Det rapporterade ska ha inträffat i den egna verksamheten, ska beröra någon som får eller kan komma ifråga för insatser och ska gälla en handling som är utförd eller underlåtits att utföras.

I Socialstyrelsens skrift *Lex Sarah- Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah* beskrivs några situationer som inte faller under bestämmelserna (s.57). Detta trots att det är händelser eller beslut som påverkar personer som får eller skulle kunna komma ifråga för insatser. Ett sådant exempel är beslut om förändring i innehåll av en verksamhet. Ett sådant beslut kan uppfattas som negativt av både personal och klienter men innebär sannolikt en obetydlig, oklar eller avlägsen risk för hot och

konsekvenser för enskilda, varför det inte faller under bestämmelserna. Däremot kan följderna av ett sådant beslut innebära ett missförhållande om det uppstår hot mot eller får konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa eller är en påtaglig risk därför.

Om det rapporterade

I rapporten beskrivs hur tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente inneburit att biståndsenheten fått ett utvidgat uppdrag inom ett område man saknar erfarenhet av. Detta kan, med utgångspunkt från resonemanget i handboken, i sig inte sägas innebära att ett missförhållande uppstått. Enligt rapportören består missförhållandet i att rättsäkerheten riskerar att åtsidosättas. Det framkommer inte i rapporten, eller i intervjun med rapportören, att detta inträffat eller varit en påtaglig risk i något enskilt fall. Då det istället handlar om obetydlig, oklar eller avlägsen risk faller det inte under bestämmelserna för lex Sarah.

Vad kan göras för att förhindra att liknande inträffar igen?

Det ansvar som åligger kommunen enligt Socialtjänstlagen delas mellan Vård- och omsorgsnämnden och Socialnämnden. Ansvarsfördelningen mellan nämnderna hanteras i den översyn av socialförvaltningen som inleddes i januari 2016. Som en konsekvens av den nya organisationen kommer nämndernas reglemente att ses över och strukturen för samarbeten mellan nämnderna inom förvaltningen att förtydligas.

Beslut

Rapporten beskriver hur biståndsenhetens uppdrag förändrats som en följd av tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente. Det i sig innebär inte ett missförhållande enligt bestämmelserna om lex Sarah. Det framkommer inget i rapporten eller utredningen som visar på att följden av förändringen inneburit hot eller konsekvens mot enskilds liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa, ej heller någon påtaglig risk därför.

Rapporten visar på de svårigheter som finns i gränsdragningen mellan Vård- och omsorgsnämndens respektive Socialnämndens uppdrag. Människor som söker stöd hos kommunens socialtjänst har inte sällan behov av stöd från verksamheter som lyder under båda nämnderna, varför en tydlig rollfördelning och strukturer för samarbete är av stor vikt. Dessa frågor behandlas i pågående organisationsöversyn.

Anders Lindblad
tf Socialchef

Maria Thomelius
Sakkunnig IFO

Socialförvaltningen

Datum 2016-07-22

Dnr SN 2016/0044

Till Socialnämnden

Utredning av rapport om missförhållande enligt lex Sarah

Bakgrund

Den 31 mars 2016 inkom en rapport avseende missförhållande på socialförvaltningens biståndsenhet. Rapporten är skriven av dåvarande tf enhetschef på biståndsenheten. Enligt rapporten kan tf enhetschef inte ta ansvar för utredningar, beslut och beslutsunderlag som är utformade av personal ”utan erforderlig kompetens, erfarenhet eller mandat”.

Enligt rapportören har tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente inneburit att biståndsenheten ålagts att utreda och fatta beslut i ärenden man saknar erfarenhet av och kompetens för. Detta, menar rapportören, riskerar att åsidosätta klienters rättssäkerhet. I rapporten står att läsa att detta har pågått ”sedan minst sommaren 2015”. Sedan dess har risken för allvarligt missförhållande ökat i omfattning.

Om utredningen

När rapporten inkom till Vård- och omsorgsnämnden hanterades den omedelbart av tf socialchef. Den bedömning som gjordes var att rapporten inte beskrev ett akut skeende, varför ingen omedelbar åtgärd krävdes. Det som rapporten belyste bedömdes istället vara frågor om ansvarsfördelning och gränsdragning mellan Vård- och omsorgsnämnden och Socialnämnden. Dessa frågor var sedan tidigare kända och behandlades i den då pågående organisationsöversynen.

Sakkunnig fick uppdrag att utreda rapporten i maj 2016. Den 26 maj intervjuas rapportören av sakkunnig.

Om bestämmelserna för lex Sarah

Bestämmelserna för lex Sarah syftar till att upptäcka systembrister inom den egna verksamheten. Bestämmelserna är tillämpliga inom hela socialtjänsten och omfattar insatser som är individuella, allmänna och strukturinriktade. Det rapporterade ska ha inträffat i den egna verksamheten, ska beröra någon som får eller kan komma ifråga för insatser och ska gälla en handling som är utförd eller underlåtits att utföras.

I Socialstyrelsens skrift *Lex Sarah- Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah* beskrivs några situationer som inte faller under bestämmelserna (s.57). Detta trots att det är händelser eller beslut som påverkar personer som får eller skulle kunna komma ifråga för insatser. Ett sådant exempel är beslut om förändring i innehållet av en verksamhet. Ett sådant beslut kan uppfattas som negativt av både personal och klienter men innebär sannolikt en obetydlig, oklar eller avlägsen risk för hot och

konsekvenser för enskilda, varför det inte faller under bestämmelserna. Däremot kan följderna av ett sådant beslut innebära ett missförhållande om det uppstår hot mot eller får konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa eller är en påtaglig risk därför.

Om det rapporterade

I rapporten beskrivs hur tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente inneburit att biståndsenheten fått ett utvidgat uppdrag inom ett område man saknar erfarenhet av. Detta kan, med utgångspunkt från resonemanget i handboken, i sig inte sägas innebära att ett missförhållande uppstått. Enligt rapportören består missförhållandet i att rättsäkerheten riskerar att åtsidosättas. Det framkommer inte i rapporten, eller i intervjun med rapportören, att detta inträffat eller varit en påtaglig risk i något enskilt fall. Då det istället handlar om obetydlig, oklar eller avlägsen risk faller det inte under bestämmelserna för lex Sarah.

Vad kan göras för att förhindra att liknande inträffar igen?

Det ansvar som åligger kommunen enligt Socialtjänstlagen delas mellan Vård- och omsorgsnämnden och Socialnämnden. Ansvarsfördelningen mellan nämnderna hanteras i den översyn av socialförvaltningen som inleddes i januari 2016. Som en konsekvens av den nya organisationen kommer nämndernas reglemente att ses över och strukturen för samarbeten mellan nämnderna inom förvaltningen att förtydligas.

Beslut

Rapporten beskriver hur biståndsenhetens uppdrag förändrats som en följd av tolkningen av Vård- och omsorgsnämndens reglemente. Det i sig innebär inte ett missförhållande enligt bestämmelserna om lex Sarah. Det framkommer inget i rapporten eller utredningen som visar på att följden av förändringen inneburit hot eller konsekvens mot enskilds liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa, ej heller någon påtaglig risk därför.

Rapporten visar på de svårigheter som finns i gränsdragningen mellan Vård- och omsorgsnämndens respektive Socialnämndens uppdrag. Människor som söker stöd hos kommunens socialtjänst har inte sällan behov av stöd från verksamheter som lyder under båda nämnderna, varför en tydlig rollfördelning och strukturer för samarbete är av stor vikt. Dessa frågor behandlas i pågående organisationsöversyn.

Anders Lindblad
tf Socialchef

Maria Thomelius
Sakkunnig IFO

6.

**Socialnämndens budget 2017,
plan 2018-2019**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Socialnämnden

Datum 2016-08-18

Dnr SN 2016/0068

Socialnämndens budget 2017, plan 2018-2019

Beslutsförslag

Socialnämndens beslut

1. Godkänna Socialnämndens budget 2017, plan 2018-2019.
2. Överlämna Socialnämndens budget 2017, plan 2018-2019 till kommunstyrelsen.

Förvaltningens slutsatser

Kommunfullmäktige har i juni 2016 beslutat om Direktiv och anvisningar för upprättande av förslag till budget 2017 och plan 2018-2019 samt beslutat om preliminära ramar för nämnderna. Socialförvaltningen har utifrån dessa direktiv och anvisningar upprättat bifogat förslag till Verksamhetsplan för Socialnämnden med budget 2017 och plan 2018-19.

Bilagor

1. ”Socialnämndens Verksamhetsplan med budget 2017, plan 2018-19”.

Anders Lindblad

T.f. socialchef

Socialnämnden

Budget 2017, Plan 2018-19

Augusti 2016

Ordförande: Christina Funhammar
T.f. förvaltningschef: Anders Lindblad

Innehållsförteckning

Ekonomisk sammanfattning	3
Omvärld, utveckling och förändringar - Framåtblick	5
Mål och riktlinjer	7
Kommunikation/dialog.....	7
Aktuellt och förändringar i verksamheten i förhållande till budget 2016	8
Barn, unga och familjer.....	8
Barnombud.....	9
Familjerätt och familjerådgivning.....	9
Kostnadsutveckling inom barn och familj.....	9
Ekonomiskt bistånd.....	10
Samordningsförbund.....	10
Beroendevård och övriga vuxna.....	11
Våld i nära relationer.....	12
Ungdomsmottagningen.....	13
Flyktingsstöd.....	13
Personalsituationen.....	15
Miljömål	17
Styrtal	18
Vuxenstödsenheten.....	18
Familjestödsenheten.....	19
Övergripande.....	20
Lokaler	21
Sammanfattning	21
Ekonomisk riskanalys	23
Bilagor	24

Ekonomisk sammanfattning

EKONOMISK SAMMANFATTNING, tkr				
Drift	Budget 2016	Budget 2017	Plan 2018 exkl. prisutv.	Plan 2019 exkl. prisutv.
Verksamhetens intäkter	104 900	107 000	109 140	111 323
Avgifter	278	284	290	295
Övriga intäkter	104 622	106 716	108 850	111 027
Verksamhetens kostnader	-198 200	-201 100	-205 122	-209 224
Personalkostnader	-57 282	-58 714	-59 888	-61 086
Lokalkostnader	-16 984	-17 238	-17 583	-17 934
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Köp av verksamhet	-87 843	-88 697	-90 471	-92 280
Övriga kostnader	-36 091	-36 451	-37 180	-37 924
Nettokostnad	-93 300	-94 100	-95 982	-97 902
Nettoinvesteringar	0	0	0	0

Kommunfullmäktige har fastställt Socialnämndens preliminära budgetram till 94 100 tkr för år 2017. Det innebär en ökad ram för nettokostnader med 800 tkr jämfört med budget 2016. Förändringen av intäkter är en indexuppräkning motsvarande 2 % jämfört med 2016. För kostnader har löner uppräknats med 2,5 %, Lokalkostnader med 1,5 %, köp av verksamhet 2 % samt 1 % för övriga kostnader. En volymminskning om 1 mkr ligger i preliminära budgetramen för 2017. Denna besparing tas helt inom försörjningsstöd.

Idag vet vi inte hur ersättningssystemet inom flyktingsstöd kommer att se ut för 2017. Med anledning av detta räknas flyktingsstöd upp med enbart index.

Verksamhetsområden	Budget 2017				
	Kostnad	Intäkt	Netto	Förändring 2016-2017	Netto i %
Nämnd och ledningsstab	-8 261	0	-8 261	-161	8,8%
Familjestödsenheten	-43 392	990	-42 402	-902	45,1%
Vuxenstödsenheten	-51 303	7 809	-43 494	206	46,2%
Flyktingstödsenhet	-98 144	98 201	57	57	-0,1%
Sammanlagt	-201 100	107 000	-94 100	-800	100%

I enlighet med direktiven redovisar vi ovanstående sammanställning i överensstämmelse med den preliminära ramen. Det råder på flera områden en stor osäkerhet hur utvecklingen kommer att se ut såväl på kort som på lång sikt.

Ökande befolkning i kommunen ger ökande behov av sociala insatser på alla Socialnämndens områden. Det vore därför rimligt att också Socialnämnden får volymkompensation motsvarande den växande befolkningen. Som framgår av direktiven beräknas befolkningen öka med cirka 1000 personer per år vilket motsvarar ca 2,5 %. Volymkompensation även för Socialnämnden skulle innebära en ramutökning med cirka + 5 miljoner kronor inför 2017 istället för nedjusteringen med - 1 miljon kronor.

Tillskottet kommer att behövas framförallt för att kunna balansera stora volymförändringar mellan åren speciellt vad gäller extern vård och ekonomiskt bistånd. Den långsiktiga trenden kommer säkerligen att ha samma utveckling som i riket i stort vilket kommer att betyda högre kostnader.

Orsaken till de senaste årens överskott är i huvudsak vakanssituationen som inte är bra vare sig för kvalitet och rättssäkerhet eller för medarbetarnas arbetsmiljö. Med de insatser som nu görs för en bättre personalförsörjning kommer bemanningssituationen att förbättras och medlen behöver då tas i anspråk. Det finns också skäl att tro att bemanningsbehoven ligger över det antal tjänster som ligger i personalbudgetarna. Här måste en översyn av detta göras i internbudgetarbetet.

I internbudgetsammanhanget bör också kalkyleras vilka kostnader som uppkommer under 2017 för implementeringen av den nya organisationen och medel för detta ställas förfogande för kompetensutvecklingsinsatser mm.

Det finns också anledning att anta att det ökande antalet av nyanlända de närmaste åren kommer att öka kostnaderna för försörjningsstöd. I första hand bör möjligheterna undersökas att finansiera dessa behov med statliga medel men det kan inte uteslutas att det kommer att ställa krav på kommunal finansiering.

Omvärld, utveckling och förändringar - Framåtblick

Socialtjänsten är till sin karaktär konjunkturberoende. Som framgår av kommunfullmäktiges direktiv och anvisningar för budgetarbetet är ”enligt regeringens bedömning (har) en ökad osäkerhet om den framtida utvecklingen”. Men prognosen talar ändå om ökad tillväxt och sysselsättning de närmaste åren och därmed sjunkande arbetslöshet.

I Österåkers kommun är de socioekonomiska förutsättningarna relativt goda. Exempelvis är arbetslösheten i jämförelse med riksgenomsnittet bara hälften så hög: 3,1 % jämfört med 6,3 %. Andelen personer i åldern 25-64 år med enbart förgymnasial utbildning (grundskola) är knappt 10 % vilket placerar oss runt 25e plats i riket. (Danderyd ligger lägst med 3,2 % medan lite förvånande så toppar Gnosjö där bara drygt var fjärde (26,2 %) har enbart förgymnasial utbildning.)

Andel som någon gång under året har erhållit ekonomiskt bistånd i kommunen ligger på 1,6 % jämfört med riksgenomsnittet på 4,2 % medan de som får bistånd erhåller ungefär lika mycket som i övriga landet i genomsnitt: knappt 48 tkr för en Österåkersbo och lite drygt 50 tkr till en genomsnittssvensk. (Men variationen är stor: i Södertälje får man drygt 68 tkr men i Storuman får man nöja sig med knappt 14 tkr.)

När det gäller utvecklingen av ekonomiskt bistånd över tiden har det skett en kraftig minskning. Kostnaden per invånare minskar med 34 % de senaste två åren när den i riket som helhet i princip ligger still. Österåkers kommun betalar per invånare bara ut 43 % av riksgenomsnittet i ekonomiskt bistånd!

Barn- och ungdomsvården följer ovanstående trend medan missbruksvården bara marginellt avviker från riket som helhet per invånare räknat.

Således talar objektiva faktorer för lägre kostnader än riksgenomsnittet för individ- och familjeomsorg i Österåkers kommun. Kommunens kostnad för individ- och familjeomsorgen per invånare 2015 är 2 296:- och ligger på lite drygt hälften (54 %) av riksgenomsnittet (vägt medelvärde)! Men det mest anmärkningsvärda är att kostnaderna från 2013 har minskat med -6 % medan trenden i riket är en ökning med samma procentsats!

Orsaken är en hög grad av kostnadsmedvetenhet i såväl Socialnämnden som i förvaltningsorganisationen och hos medarbetarna. Men här finns också en risk. När konjunkturen vänder nedåt och med ökande volymer genom befolkningstillväxten så går det inte i längden att hålla emot en kostnadsökning. Det är därför förvånande att Socialnämndens ram för 2017 minskas med -1 Mkr med hänvisning till ”volymer” inom försörjningsstöd när den istället borde utökas med + 5Mkr som motsvarar volymökningen +2,5 % i befolkningstillväxt.

Som framgår ovan är inte brist på sysselsättning en avgörande faktor för sociala insatser i Österåkers kommun. Däremot bristen på bostäder. En hel del av socialförvaltningens personella resurser ägnas därför åt att kunna erbjuda ”tak över huvudet” till de som saknar bostäder. Vi tvingas då också till dyrbara men kvalitetsmässigt dåliga lösningar såsom vandrarhem. I samband med Översiktsplanarbetet har framförts behovet att i samband med exploatering av nya

områden träffa avtal med fastighetsägare att en viss andel av de nya lägenheterna ska ställas till Socialförvaltningen förfogande. En åtgärd som är mycket välkommen!

I detta sammanhang borde man inom kommunen överväga att i särskilda direktiv till det kommunala fastighetsbolaget Armada ge bolaget ett utökat ansvar för att sörja för bostäder till de personer som är utsatta av olika skäl.

Den viktigaste strategiska utmaningen är utan tvekan personalförsörjningen som vi återkommer till. Men en omvärldsfaktor i detta sammanhang att beakta är den mediala bilden av socialt arbete och därmed yrkenas status. Det finns självklart tillfällen där man även inom socialtjänsten förtjänar kritik för bristande professionalism. Socialtjänstens arbete är och förblir komplext där man ska hantera svåra dilemman såsom rättsäkerhet för vuxna kontra barns behov av skydd. Arbetet består av myndighetsutövning där det ingår att ta beslut som kan gå emot den enskilde. Detta kan i sin tur leda till mer eller mindre berättigad kritik och att bilden som förmedlas av socialtjänsten blir då övervägande negativ. Det påverkar tyvärr också möjligheterna att rekrytera för vem vill arbeta i socialtjänsten med en rädsla för att bli uthängd som enskild? Här finns utrymme ett opinionspåverkande arbete.

Socialförvaltningen är en sammanhållen organisation som får uppdrag, bereder ärenden och ger service till två nämnder: Socialnämnden samt Vård- och omsorgsnämnden. Under 2016 har i nära samverkan med fackliga företrädare en ny organisation tagits fram. Den innebär mindre enheter med varsin enhetschef där ansvar och befogenheter har decentraliserats ytterligare. Nuvarande fyra enheter har blivit sju: Barn- och ungdomsstöd; Flyktingstöd; Ekonomiskt bistånd; Stöd till äldre och funktionsnedsatta; Vuxenstöd; Stöd och behandling samt Familjerätt och rekrytering. Till socialförvaltningens ledning knyts också två stabsfunktioner med varsin chef: en stab med ansvar för att ge stöd till enhetscheferna och bereda allmänna ärenden för båda nämnderna och en administrativ enhet med samma ansvar när det gäller enskilda ärenden.

Mål och riktlinjer

Kommunfullmäktige har beslutat om inriktningsmål med indikatorer. I förra årets verksamhetsplan togs resultatmål fram utifrån inriktningsmålen som redovisas i bilaga 1. Inför höstens arbete med interbudget och verksamhetsplan kommer en översyn och eventuell revidering av resultatmål mm att göras.

Kommunikation/dialog

En förutsättning för att människor ska söka stöd hos Socialnämnden är att de förstår hur de går till väga och vad de kan få för hjälp. Detta ställer krav på kommunikation- och informationsinsatser. Nämnden ska därför göra följande:

- Sträva efter ett läsbarhetsindexvärde under 40 (lättläst) på sina webbtexter samt texter i informationsmaterial. Arbetet med detta pågår sedan 2015.
- Sträva efter att tillgänglighetsanpassa information utifrån olika funktionsnedsättningar.
- Se över möjligheten att komplettera informationen på webben med informationsvideos.
- Se över möjligheten att ha medborgardialoger med valda målgrupper i syfte att informera och få återkoppling på nämndens arbete.
- Se över möjligheten att undersöka i vilket format valda målgrupper föredrar att få information och vad de anser om det befintliga utbudet.
- Se över möjligheten att undersöka hur man effektivast når barn i olika målgrupper under 18 med information.

Aktuellt och förändringar i verksamheten i förhållande till budget 2016

Barn, unga och familjer

Samhällsvård för barn och unga, så kallad heldygnsvård, omfattar i huvudsak placeringsformerna: familjehem, HVB och SIS. Sedan den 1 januari 2016 finns dessutom ett ytterligare placeringsalternativ för barn och unga i åldern 16-20 år; stödboende. Andelen barn och unga i Sverige som fått heldygnsinsats någon gång har ökat konstant sedan 2006.

Flera undersökningar visar att placerade barn i heldygnsvård mår sämre jämfört med andra jämnåriga: psykiatriska diagnoser är betydligt vanligare och hög användning av psykofarmaka. Socialstyrelsen har tidigare visat att låga eller ofullständiga betyg från årskurs nio var den starkaste undersökta riskfaktorn för framtida psykosociala problem bland placerade barn och därmed etableringssvårigheter på arbetsmarknaden. Det finns tyvärr för lite kunskap om vilka barn som har nytta av en institutionsvistelse, vilka kombinationer av åtgärder som är effektivast för vem eller varför interventioner fungerar när de faktiskt gör det. Således ett viktigt område för fortsatt forskning och utvecklingsarbete.

Familjebehandling är i Sverige en av socialtjänstens vanligaste insatser riktade mot familj och barn. I familjebehandling används metoder och kunskaper, med ursprung från familjeterapi, för att behandla familjen som en enhet. Övergripande mål är att insatsen ska minska behovet av placeringar och öka välbefinnandet.

De standardiserade bedömningsmetoder som vi använder är:

- ADAD, en bedömningsmetod för unga missbrukare och unga med social problematik
- BRA-fam för att hämta in information om de familjer som vill bli familjehem
- ASQ självskattningsformulär avsett att mäta anknytning hos ungdomar och vuxna
- SDQ är en bedömningsmetod som används för att mäta barns och ungdomars psykiska hälsa.

Manualbaserade insatser som används:

- KIBB som är en kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel för familjer i öppenvård och pågår i 16 veckor. Det har varit svårt att motivera föräldrar att samtycka till insatserna troligen då det förutsätter att man erkänt att man använt våld mot barnet
- Beardslee's familjeintervention är en insats som vänder sig till familjer där en förälder lider av depression.
- Marte meo är en form av samspelsbehandling som ska hjälpa föräldrar eller andra som har omsorg om ett barn.

Dessutom erbjuds föräldrastödsprogram, ABC och Komet som service.

Barns behov i centrum (BBIC) beskriver ett arbetssätt och ger en struktur för att handlägga, dokumentera, utreda, genomföra och följa upp insatser i den sociala barn- och ungdomsvården.

Signs of Safety är en klinisk erfarenhetsbaserad modell med ett lösningsfokuserat förhållningssätt som används för att sortera information. Det är också ett pedagogiskt verktyg med ett antal samtalsverktyg.

Barnombud

Barnombud verksamheten har pågått i projektform från maj 2014 och ska fortsätta till årsskiftet 2016. Förslaget är att projektet permanentas. En 60 % tjänst är budgeterad inom ramen för socialnämnden. En uppföljning av tidigare gjord utvärdering kommer att göras under hösten 2016. Det finns önskemål om en utökning av tjänsten till 100 % som skulle ge stabilitet och kontinuitet i kontakten med barn och ungdomar. Ställningstagande till permanentning och eventuell utökning tas upp i interbudgetarbetet.

Familjerätt och familjerådgivning

Faderskapsutredningar ökar i omfattning i förhållande till antal födda barn i samband med att allt fler par får barn utan att vara gifta. Under 2015 berördes 65 procent av samtliga födda barn av faderskapsutredning.

Familjerådgivning erbjuds i egen regi inom förvaltningen och av andra utförare. Det har i Sverige skett en liten ökning mellan åren 2014 till 2015. I kommunen är ökningen +17 % från 106 pågående ärenden under 2014 till 124 ärenden 2015. Av dessa handlade nästan hälften om att lösa problem i parrelationer och kunna fortsätta att leva tillsammans. Familjerådgivningen i egen regi är den mest valda utföraren. Avsikten med samarbetsamtal är att föräldrar ska bli eniga i frågor som rör ett barns vårdnad, boende umgänge och försörjning i samband med en separation. Samarbetsamtalen har ökat med 6 procent under de senaste fem åren vilket bland annat går att hänföra till volymökningar på grund av befolkningstillväxten.

Kostnadsutveckling inom barn och familj

Det är svårt att inom socialtjänsten mäta "output" i form av resultat och i förhållande till insatta resurser. Det är dels svårt att definiera "output" i människobehandlande verksamhet och dels pågår insatserna under lång tid. Att värdera effekterna av olika behandlingsalternativ är knappast görligt vilket i sin tur gör det knepigt att åstadkomma effektivitetsförbättringar med evidens. Dessa svårigheter att bedöma kvaliteten i förhållande till prislappen på insatserna leder till en tendens att fokusera på kostnader istället för resultat. Att mål- eller resultatstyra individ- och familjeomsorg har därför sina problem. Socialtjänsten griper in och gör sina insatser när

individerna själva och/eller andra samhällsfunktioner har misslyckats. Vi får inte ha väntetider på handläggning av anmälningar och utredningar vilket ställer krav på bemanning och bra rutiner och arbetsmetoder..

När befolkningsantalet ökar leder det till att efterfrågan på socialtjänstens insatser ökar. Fler kommer att efterfråga familjerådgivning och samarbetsamtal. När anmälningarna till socialtjänsten blir fler krävs fler socialsekreterare för att hantera dessa i enlighet med aktuell lagstiftning.

Ekonomiskt bistånd

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har successivt minskat de senaste åren. En bidragande orsak till detta är den förbättrade konjunkturen men också ett systematiskt förbättringsarbete inom enheten. Det har inneburit färre ärenden.

Ett stort problem för många som är beroende av ekonomiskt bistånd är bostadssituationen som råder i kommunen. Fler flyttar också isär och blir enfamiljshushåll med eller utan barn. Ibland är den enda lösningen tillfälliga boenden i form av vandrarhem eller motsvarande. Det försvårar stabila och långsiktiga handlingsplaner för den enskilde, minskar ner på möjligheter till stabila och långsiktiga handlingsplaner för den enskilde, minskar ner på möjligheter till självförsörjning och ger, relativt sett, högre kostnader per hushåll än för biståndstagare med normal boendekostnad.

En åtgärd för att minska kostnaderna bör med start under 2016 vara att undersöka möjligheterna till alternativa tillfälliga lösningar till vandrarhem. Kommunen planerar för paviljongboende för en stor del av de nyanlända kommuninvånarna. Möjligheterna att använda dessa boenden även till andra målgrupper bör ingå i den fortsatta planeringen.

Enheten för flyktningstöd kommer att ta över handläggning och ansvar för det ekonomiska biståndet för nyanlända under hösten 2016 med stöd från Försörjningsstöd när det gäller beräkningsgrunder och tillämpad praxis. Nettokostnaderna påverkas inte därav och statsbidraget finansierar kostnaderna under etableringsperioden som är två år. Socialnämnden anser att statsbidraget bör täcka kommunens kostnader för en längre tid än etableringsperioden, eftersom många av de nyanlända kommuninvånarna sannolikt inte kommer att vara självförsörjande efter två år.

Mot ovanstående bakgrund och den osäkerhet som råder bör inte anslaget till ekonomiskt bistånd minska inför 2017.

Samordningsförbund

Österåkers kommun ingår sedan 2014 i Samordningsförbundet Södra Roslagen. Förbundet, som består av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Stockholms läns landsting och kommunerna Österåker och Täby, har som syfte att samordna insatser inom rehabiliteringsområdet.

Målgruppen är personer i åldrarna 16-64 år med behov av ett samordnat stöd för att förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Förbundet leds av en styrelse med representanter från alla medlemmar. Österåkers kommuns del av den gemensamma budgeten för 2017 beräknas ligga på samma nivå som 2016 med uppräkningsför index.

Förbundet finansierar *rådgivande team* som består av representanter från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunerna. Teamen har till uppgift att vägleda individer med behov av samordnade insatser. Unga vuxna är en målgrupp som även fortsättningsvis kommer att vara i fokus för Samordningsförbundet. Under hösten 2016 genomförs en fördjupad behovsanalys med syfte att ligga till grund för en kommande satsning 2017.

Den satsning på att stötta arbetsintegrerade sociala företag som påbörjades 2016 kommer att fortsätta under 2017. Utöver de direkta insatserna som riktas mot förbundets målgrupp, verkar förbundet också för att öka kunskapsutbytet mellan parterna. Under 2017 planeras gemensamma utbildningar och föreläsningar för tjänstemän och politiker..

Beroendevård och övriga vuxna

Kostnaderna för placeringar vid hem för vård eller boende (HVB) har varierat mellan åren. 2014 var kostnaderna höga medan de minskade under 2015. Prognosen för 2016 är återigen högre kostnader. Bakgrunden till de varierande kostnaderna är att genomslaget på varje enskild placering är stort vilket i ännu högre grad gäller vid tvångsvård (LVM). Här finns en ännu större osäkerhet och inga tydliga trender och kostnadsutvecklingen bör följas upp och analyseras. Eventuella konsekvenser för budgeten får man sedan återkomma till.

Under 2016 har öppenvården förstärkts med en tjänst med fokus på sysselsättning och boendestöd och den beräknas vara tillsatt och i bruk sista kvartalet 2016. De förväntade effekterna av förstärkningen är att den medverkar till bättre vård och till lägre kostnader vilket kommer att följas upp under 2017.

Tillsammans med socialpsykiatri, PRIMA vuxenpsykiatri och landstingets beroendemottagning har ett arbete påbörjats för att utveckla stödet kring dem med både psykiatrisk- och missbruksproblematik. Målsättningen är att under 2017 utveckla det arbetet. Socialnämnden bedömer att arbetet kan bedrivas inom ram och med statliga projektmedel, s.k. PRIO medel.

Nuvarande ramavtal för placeringar vid HVB går ut i oktober 2016. Socialnämnden har överlåtit till Kommentus att teckna ramavtal för missbruksvården. Upphandlingen kommer att vara klar andra kvartalet 2017. Under mellanperioden kommer direktupphandling att tillämpas vilket bör kunna vara kostnadsneutralt.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en folkhälsofråga med stort mörkertal. Utöver mänskligt lidande i form av psykisk och fysisk ohälsa leder våldet till avsevärda samhällskostnader. Mäns våld mot kvinnor är den vanligaste formen. Kommunerna uppmanas att arbeta mer förebyggande med framför allt primärpreventiva insatser samt att reagera tidigt och erbjuda adekvat stöd och hjälp när det finns tecken på att barn eller vuxna utsätts för våld.

Socialtjänsten har ett tydligt ansvar. I Socialstyrelsens föreskrifter står att stöd och hjälp ska erbjudas barn och vuxna som är utsatta eller har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående. Nämnden ska dessutom utreda de som är under 18 år och som har utsatts för hedersrelaterat våld

FREDA är standardiserade bedömningsmetoder framtagna av Socialstyrelsen särskilt för socialtjänsten och som förvaltningen använder i arbetet mot våld i nära relationer. Detta för att på ett tydligare och mer enhetligt sätt bemöta de våldsutsatta, upptäcka våld tidigt och att utreda behovet av stöd och hjälp för att sedan ge adekvata insatser. FREDA består dels av kortfrågor som ställs för att upptäcka våld i tidigt skede samt beskrivning och farlighetsbedömning innehållande frågor som ställs vid utredning av våldets karaktär och för att bedöma risken för ytterligare våldsutsatthet. Underlagen används för vidare bedömning av insatser såsom skyddat boende eller stödsamtal på ATV (Alternativ Till Våld, ett behandlings- och kompetenscentrum).

Socialnämnden har fördubblat föreningsbidraget till kvinnojouren så att det nu avsätts två kronor per invånare. Beläggningen på kvinnojurens boende i Österåker visar på färre men längre placeringar. Det är endast enstaka dagar som inte är belagda vilket flera kvinnojourer i nordost vittnar om.

Metodstödet *Barn och ungdomar utsatta för våld* syftar till att öka säkerheten i de bedömningar som görs i utredningar av barns behov av stöd och skydd vid olika former av våldsutsatthet. Detta görs i kombination med förhållningssättet Signs of Safety

Förvaltningen behöver utbilda personal i hedersrelaterat våld och förtryck samt ta ställning till vilka grupper som ska utbildas i bedömningsinstrumentet *Patriark*. En metod som används för bedömning och hantering av risker för hedersrelaterat våld. Kunskap som idag är mycket begränsad inom förvaltningen.

Samtliga utbildningar inom fokusområdet har tidigare finansierats med utvecklingsmedel från Socialstyrelsen utifrån uppskattade omkostnader. Fortsatta satsningar inom området måste finansieras av kommunala budgetmedel. Förhoppningen är dock att åtgärderna ska minska de samhälleliga kostnaderna på lång sikt. I den nya organisationen bör förvaltningen ta ställning till om det övergripande arbetet ska fortsätta samordnas strategiskt i staben alternativt genomföras på enhetsnivå.

Ungdomsmottagningen

Socialnämnden har sökt och erhållit medel för att under senare delen av 2016 och förhoppningsvis även 2017 utveckla arbetet inom ramen för ungdomsmottagningens uppdrag. Avsikten är att utveckla ungdomsmottagningens arbete med att stötta ensamkommande barn och att arbeta förebyggande tillsammans med skolan.

I förslaget till ny organisation för socialförvaltningen ingår inte ungdomsmottagningen. Avsikten är att ungdomsmottagningen blir en del av Produktionsstyrelsens verksamhet från 2017. De formella besluten är ännu inte fattade, varför verksamheten redovisas i Socialnämndens budgetförslag. I utredningen inför överflyttningen till Produktionsstyrelsen bör Socialnämndens eventuella roll som beställare klargöras.

Flyktingsstöd

Enligt den nya Bosättningslagen som gäller från den 1 mars 2016 är en kommun ”skyldig att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen”. I praktiken innebär detta - mot bakgrund av att cirka 163 000 flyktingar anlände till Sverige 2015 - att Österåkers kommun kommer att bli anvisade cirka 20 nyanlända (ensamhushåll och familjer) per månad de närmaste åren. De som kommer till kommunen som nyanlända har fått uppehållstillstånd och har oftast visats länge (mer än ett år) på Migrationsverkets anläggningar. Målsättningen är att dessa personer skyndsamt ska integreras i det svenska samhället och vara självförsörjande.

Ensamkommande barn under 18 år är undantagna Bosättningslagen och omfattas istället av det ansvar som åvilar kommunernas socialnämnder att ta ansvar för barn som är utan vårdnadshavare. Barnen anvisas till respektive kommun direkt vid ankomsten till Sverige. Enligt anvisningsregler som har antagits 2016 ska Österåkers kommun ta emot 4,29 promille av de ensamkommande som kommer till Sverige. Enligt Migrationsverket senaste prognos innebär det cirka 13 barn 2016 och knappt 20 under 2017. Jämfört med situationen under hösten 2015 sker det således en omsvängning.

Sedan drygt ett halvår tillbaka är arbetet med flyktingmottagandet - oavsett det gäller ensamkommande eller nyanlända – organiserat i en särskild flyktingstödsenhet inom Socialförvaltningen och under Socialnämndens ansvar.

De ensamkommande är mer resurskrävande med kontinuerliga kontakter med barnen och ungdomarna och de hem där de är placerade och en lagstadgad uppföljningsskyldighet. Utifrån de prognoser som Migrationsverket nu anger med betydligt färre anlända och då många av barnen de närmaste åren fyller 18 år så är det troligt att det totala antalet kommer att ligga på nuvarande volymer dvs cirka 150 – 200 barn. Ny lagstiftning från 2017 innebär dock att kommunerna fortsättningsvis i huvudsak ska placera barnen i den egna kommunen. I skrivande stund har Österåkers kommun nästan hälften (70 stycken) placerade i andra kommuner.

Regeringen har under sommaren 2016 har skickat ut ett förslag på remiss om förändringar i ersättningssystemet för ensamkommande barn. Det är fler syften med förslagen: att dämpa kostnadsutvecklingen, få ett förenklat och överskådligt regelverk, minska administrationen genom ökade schabloner samt skapa ökad förutsägbarhet. Förändringarna skulle i så fall gälla från 1 januari 2017.

Om de föreslagna förändringarna skulle gå igenom kommer det kortsiktigt att få stora negativa ekonomiska konsekvenser för kommunen. Ersättningen beräknas i ett slag minska med 30 %. Våra nuvarande kostnader för de ensamkommande beräknas ligga i princip i nivå med nuvarande ersättningssystem om man tar hänsyn till helheten. Kommunen har långsiktiga överenskommelser med avtalade priser på bland annat HVB. För en anpassning till ett nytt ersättningssystem krävs ett tids- och resurskrävande arbete med uppsägningar och omförhandlingar av avtal samt omplaceringar av barnen. Det troliga är att förslaget inte går att genomföra i sin helhet och att omställningstiden måste bli åtminstone ett år längre.

De nyanlända med uppehållstillstånd kommer att öka. År 2015 tog Österåkers kommun emot ett femtiotal, i år cirka 150 och 2017 beräknas det bli lite drygt 200. Det är en blandning av ensamhushåll och familjer. Vid ankomsten till kommunen ska det finnas en bostad tillgänglig vilket beroende på bostadssituationen i Österåker innebär ambitionsnivån ”tak över huvudet”. Sin försörjning inklusive hyra får dessa personer från staten (maximalt 24 månader) under förutsättning att de deltar i en etableringsplan.

Målet är att dessa personer snabbt ska integreras och etablera sig på den ordinarie arbets- och bostadsmarknaden och bli självförsörjande. Det kräver insatser från andra myndigheter utanför kommunen men också insatser från övriga nämnder och förvaltningar inom kommunen med ansvar för bostadsförsörjning, skola, komvux, kultur och fritid osv. Som framgår av reglementet är det Kommunstyrelsen som ansvarar för denna samordning.

Avsikten och ambitionen är att dessa personer inte ska behöva någon insats från Socialnämnden på annat sätt än utifrån behov som kan uppkomma hos andra som bor (vistas) i kommunen. Det är ur integrationssynpunkt inte heller ändamålsenligt att dessa personer får sin första kontakt i kommunen hos en socialförvaltning som ska vara den ”yttersta garanten” när andra försök har misslyckats. I planering för och dimensionering av den framtida verksamheten bör också hänsyn tas till att anhöriga också kommer att flytta hit och få uppehållstillstånd särskilt då många av de som nu anländer är ensamhushåll.

Vilka behov av insatser i form av ekonomiskt bistånd eller andra insatser från socialtjänsten dessa grupper kan behöva är i nuläget svårt att uppskatta. En inte alltför djärv hypotes är ändå att de kommer att ha större behov under en övergångstid än den genomsnittlige inflyttaren till Österåker och det till insatser som för närvarande inte finansieras via statliga medel. Det enda rimliga är att staten även finansierar dessa kostnader under en längre etableringsfas än två år.

Personalsituationen

Den just nu inkom viktigaste strategiska faktorn för en framgångsrik socialtjänst är den utmaning som personalförsörjningen utgör. I en tillväxtkommun – och även om kostnader per invånare kan hållas konstanta – så kommer behoven att öka med en stigande befolkning. Det kommer således att finnas ett kontinuerligt behov av att rekrytera fler medarbetare. De stora volymer av ensamkommande barn under hösten 2015 ställde omedelbara krav på utökningar inom alla delar av socialtjänsten som är inbegripna i utredning och behandling. Antalet pågående ärenden inom barn och unga ligger normalt på cirka 400 ärenden. Under ett par veckor under senhösten 2015 utökades detta med cirka 150 ärenden!

Redan innan flyktingsituationen hade man inom socialtjänster runtom i landet kunnat märka av ökade svårigheter med personalförsörjningen. Socialsekreterarna upptäckte att man kunde få bättre löner och förmåner genom att byta arbetsgivare och/eller jobba via bemanningsföretag. Detta får konsekvenser som exempelvis att bara för ett par år sedan hade 95% av handläggarna som arbetade med barn och unga minst fem års erfarenhet från jobbet. År 2015 var den siffran nere i 25%.

Samtidigt som personalsituationen innebär ökad omsättning och ständiga vakanser så ökar myndigheternas krav på kompetens och erfarenhet. För att få arbeta med barn och unga ska man vara socionom med minst tre års erfarenhet och från 2019 kommer kraven att skärpas på arbetsgivarna att uppfylla dessa krav. På sikt är detta naturligtvis riktiga ambitioner. Man borde också se över socionomutbildningen volymmässigt men också göra den mer yrkesinriktad så att man i större utsträckning får utbildning i själva "hantverket". Idag är det en generalistutbildning som kräver stora insatser från arbetsgivare i form av introduktion och handledning när man anställer en nyutexaminerad.

Under hösten 2016 har vi redan i ingångsläget bland de medarbetare som arbetar med barn, unga och ensamkommande en besvärlig vakanssituation som förvärras av föräldraledigheter och pensionsavgångar. Detta innebär att vi inte bara är numerärt underbemannade utan också tappar kompetens och erfarenhet. Vi försöker på alla sätt fylla luckorna genom att rekrytera och då åtminstone tillfälligt inte ha absoluta krav på socionomutbildning utan bedöma om kompetensen är likvärdig. Likaså kommer vi i högre utsträckning tvingas förlita oss till inhyrda konsulter. Det motsägelsefulla i detta läge är att åtgärder som skulle underlätta personalförsörjningen såsom: bra introduktion i yrket, metod- och kompetensutveckling, tjänster med specialistansvar osv riskerar att få stryka på foten.

Flera kraftfulla satsningar har de senaste åren gjorts för att underlätta personalförsörjningen. De har i huvudsak varit inriktade på löneinstrumentet. Under 2015 gjordes en satsning - som är pågående - på en lönetrappa för socialsekreterare. Under 2016 görs sammantaget med den ordinarie löneöversynen en satsning på medarbetarna som innebär en genomsnittlig löneökning med full effekt från den 1 juli i storleksordningen 7-8 %!

Utöver detta har inom ramen för den pågående organisationsöversynen en arbetsgrupp med representanter från medarbetarna och fackliga företrädare arbetat med att ta fram idéer och

förslag som kan underlätta personalförsörjningen. I en preliminär rapport som lämnades före sommaren anger man tre huvudområden för en förbättrad personalförsörjning:

- Bra introduktion och goda utvecklingsmöjligheter
- Ledarkompassens värderingar som underlag för chefs- och ledarskapet inom förvaltningen
- Arbetstid och förmåner och där en förkortad arbetstid och möjlighet till distansarbete lyfts fram.

Gruppen har fortsatt uppdrag att konkretisera sina tankar.

I höstens interbudgetarbete och kopplat till den nya organisationen måste en detaljerad avstämning av respektive enheters personalbudget göras i relation till förvaltningens budgetramar. Den vakanssituation som råder inom förvaltningen är en huvudförklaring till de överskott som uppkommit i Socialnämndens resultat de senaste åren. Känslan i dagsläget är att de bemanningsbehov man upplever sig ha för att klara att utföra ett fullgott arbete överstiger tilldelade ramar. Om vakanssituationen skulle förbättras och åtgärderna för en förbättrad personalförsörjning får avsedda effekter kan detta således detta innebära risk för negativa ekonomiska konsekvenser.

Miljömål

Kommunfullmäktige har tidigare gett Kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram lokala miljömål för Österåkers kommun. I avvaktan på dessa centrala miljömål har Socialnämnden att planera sitt miljöarbete utifrån de nationella miljömålen i förhållande till sitt eget verksamhetsområde samt kompetens. Rent allmänt kan konstateras att Socialnämndens verksamhet har en liten miljöpåverkan. Det som är påverkningbart i någon större omfattning är transporter och pappersförbrukning.

Socialnämnden har för avsikt att ta fram en IT-policy och genom IT-lösningar ge möjlighet att genomföra resfria möten mellan medarbetare, klienter och/eller förtroendevalda t.ex. videokonferenser vid uppföljningar och andra sammanträden. I samband med framtagandet av IT-policyn ska även en kostnadskalkyl upprättas och det kan komma att krävas en särskild satsning för att uppdatera och investera både i hård- och i mjukvara.

Socialnämnden ska se över möjligheter för e-signering av beslut samt vissa protokoll vilket både minskar användning av papper och/eller transporter. Idag sker även alla utskick av sammanträdeshandlingar i pappersform och genom att arbeta i digitala plattformar minskar man pappersanvändningen samt transporter. Socialnämnden ska eftersträva samverkan med den centrala organisationen i kommunen för att ta fram välfungerade IT-lösningar för nämndshantering.

Socialnämnden ska ta fram interna reserekommendationer för medarbetare och förtroendevalda.

Socialnämndens medarbetare ska i möjligaste mån erbjudas att delta i webbaserade nätverksutbildningar i samband med kompetensutveckling.

Socialnämnden kan under året genomföra enklare interna aktiviteter för sina anställda för att uppmuntra till miljömedvetet arbetssätt.

Styrtal

Vuxenstödsenheten Prestationer	Utfall 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Plan 2017	Plan 2018	Plan 2019
<i>Placeringar institution</i>						
Volym (vård dygn/år)	3 557	4 392	4 392	4 392	4 480	4 569
Volym (placeringar årsbasis)	9,7	12,0	12,0	12,0	12,2	12,5
Totalkostnad (tkr)	6 293 tkr	7 471 tkr	8 471 tkr	7 620 tkr	7 928 tkr	8 249 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 769 kr	1 701 kr	1 929 kr	1 735 kr	1 770 kr	1 805 kr
<i>Externa familjehemsplaceringar</i>						
Volym (vård dygn/år)	257	39	39	39	40	41
Volym (placeringar årsbasis)	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totalkostnad (tkr)	571 tkr	107 tkr	107 tkr	109 tkr	114 tkr	118 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	2 222 kr	2 744 kr	2 744 kr	2 798 kr	2 854 kr	2 912 kr
<i>Externt boende och öppenvård</i>						
Volym (vård dygn/år)	233	366	366	366	373	381
Volym (placeringar årsbasis)	0,6	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totalkostnad (tkr)	213 tkr	431 tkr	431 tkr	440 tkr	457 tkr	476 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	914 kr	1 178 kr	1 178 kr	1 201 kr	1 225 kr	1 250 kr
<i>Övriga vuxna - institution</i>						
Volym (vård dygn/år)	275	366	108	366	373	381
Volym (placeringar årsbasis)	0,8	1,0	0,3	1,0	1,0	1,0
Totalkostnad (tkr)	432 tkr	567 tkr	167 tkr	579 tkr	602 tkr	626 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	1 571 kr	1 550 kr	1 550 kr	1 581 kr	1 613 kr	1 645 kr
<i>Övriga vuxna - familjehem</i>						
Volym (vård dygn/år)	0	0	0	0	0	0

Volym (placeringar årsbasis)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalkostnad (tkr)	0 tkr	0 tkr	0 tkr	0 tkr	0 tkr	0 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Övriga vuxna - boende & öppenvård						
Volym (vårddygn/år)	257	366	366	366	373	381
Volym (placeringar årsbasis)	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totalkostnad (tkr)	246 tkr	558 tkr	558 tkr	569 tkr	592 tkr	616 tkr
Snittkostnad (kr/placering)	957 kr	1 525 kr	1 525 kr	1 555 kr	1 586 kr	1 618 kr
Försörjningsstöd						
Total nettokostnad (tkr)	16 952 tkr	17 305 tkr	15 505 tkr	16 402 tkr	16 730 tkr	17 065 tkr

Familjestödsenheten Prestationer	Utfall 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Plan 2017	Plan 2018	Plan 2019
HVB-placeringar						
Volym (vårddygn/år)	2 668	2 562	2 562	2 562	2 613	2 666
Volym (placeringar årsbasis)	7,3	7,0	7,0	7,0	7,1	7,3
Totalkostnad (tkr)	8 771 tkr	7 739 tkr	7 739 tkr	7 894 tkr	8 213 tkr	8 544 tkr
Snittkostnad (placering/ dag)	3 287 kr	3 021 kr	3 021 kr	3 081 kr	3 143 kr	3 206 kr
Familjehemsplaceringar (totalt)						
Volym (vårddygn/år)	15 401	14 823	14 823	14 823	15 119	15 422
Volym (placeringar årsbasis)	42,2	41	41	41	41	42
Totalkostnad (tkr)	8 899 tkr	9 114 tkr	9 114 tkr	9 296 tkr	9 672 tkr	10 063 tkr

Snittkostnad (placering/dag)	578 kr	615 kr	615 kr	627 kr	640 kr	652 kr
<i>Interna familjehemsplaceringar</i>						
Volym (vårddygn/år)	14 345	13 542	13 542	13 542	13 813	14 089
Volym (placeringar årsbasis)	39,3	37,0	37,0	37,0	37,7	38,5
Totalkostnad (tkr)	6 695 tkr	6 821 tkr	6 821 tkr	6 957 tkr	7 238 tkr	7 531 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	467 kr	476 kr	504 kr	514 kr	524 kr	535 kr
<i>Externa familjehemsplaceringar</i>						
Volym (vårddygn/år)	1 056	1281	1281	1281	1 307	1 333
Volym (placeringar årsbasis)	2,9	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6
Totalkostnad (tkr)	2 204 tkr	2 293 tkr	2 293 tkr	2 339 tkr	2 433 tkr	2 532 tkr
Snittkostnad (placering/dag)	2 087 kr	1 790 kr	1 790 kr	1 826 kr	1 862 kr	1 900 kr

Övergripande	Utfall 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Plan 2017	Plan 2018	Plan 2018
Antal årsarbetare Socialnämnden	61	67	67	67	67	67

Budgetramen för Socialnämnden år 2017 är 800 tkr större än föregående år. Förändringen i de preliminära ramarna består av indexuppräknning för ökade kostnader motsvarande 3,8 mkr, volymminskning med 0,9 mkr samt ökade intäkter med 2,1 mnkr. Hela volymminskningen tas inom försörjningsstöd. För flyktingar och ensamkommande antas samma kostnader och intäkter uppräknat med index då en mycket stor osäkerhet råder vad gäller ersättningssystemet för 2017.

En stor omorganisation inom socialnämnden pågår för närvarande men skall inte påverka antalet anställda som det ser ut idag.

Lokaler

Den utökning av Socialförvaltningens verksamhet som framförallt skett inom Flyktingstöd kräver ytterligare arbetsplatser i en redan trångbodd verksamhet. I och med att Korttidsenheten i sommar har flyttat ut ur Alceahuset bör de sedan tidigare planerade rockaderna i huset kunna genomföras så snart som möjligt och att långsiktigt lösa Socialförvaltningens lokalförsörjningsproblem också i syfte att få till ett ändamålsenligt skalskydd för att höja säkerheten.

Sammanfattning

- Socialtjänsten är till sin karaktär konjunkturberoende.
- Österåkers kommuns kostnad för individ- och familjeomsorgen per invånare 2015 är 2 296:- och ligger på lite drygt hälften (54 %) av riksgenomsnittet och kostnaderna har minskat sedan 2013 med -6 % medan trenden i riket är en ökning med samma procentsats!
- Bristen på bostäder är ett påtagligt problem där mycket av arbetet ägnas åt att kunna erbjuda ”tak över huvudet” och där det som kan erbjudas oftast är dyrbara lösningar med dålig standard (vandrarhem).
- Det är positivt att det i Översiktsplanarbetet planeras för åtgärder där fastighetsägare genom avtal ska ställa en viss andel av de nya lägenheterna till Socialförvaltningen förfogande.
- Kommunen bör överväga att i särskilda direktiv till det kommunala fastighetsbolaget Armada ge bolaget ett utökat ansvar för att sörja för bostäder till de personer som är utsatta av olika skäl.
- Under 2016 har i nära samverkan med fackliga företrädare en ny förvaltningsorganisation organisation tagits fram som innebär något fler men mindre enheter med enhetschefer där ansvar och befogenheter decentraliseras ytterligare.
- Flera åtgärder kommer att genomföras för att förbättra tillgänglighet, kommunikation och dialog med medborgarna.
- Ökande befolkning leder det till att fler efterfrågar familjerådgivning och samarbetsamtal.
- Ökande befolkning leder också till fler anmälningar till socialtjänsten som kräver fler socialsekreterare för att hantera dessa i enlighet med aktuell lagstiftning.
- Våld i nära relationer är en folkhälsofråga med stort mörkertal. Förvaltningen planerar för olika utbildningsinsatser och en översyn av de framtida rutinerna för detta arbete.
- I förslaget till ny organisation föreslås att ungdomsmottagningen blir en del av Produktionsstyrelsens verksamhet från 2017 och i samband med detta bör socialnämndens eventuella roll som beställare klargöras.
- Enligt Migrationsverkets nu gällande prognoser kommer Österåkers kommun att bli anvisade cirka 20 nyanlända (ensamhushåll och familjer) per månad de närmaste åren. Då har hänsyn inte tagits till invandring på grund av anknytning.

- Österåkers kommun ska ta emot 4,29 promille av de ensamkommande som kommer till Sverige och enligt Migrationsverket senaste prognos innebär det cirka 13 barn 2016 och knappt 20 under 2017.
- Regeringen har under sommaren 2016 skickat ut ett förslag på remiss om förändringar i ersättningssystemet för ensamkommande barn där syftena är att dämpa kostnadsutvecklingen, få ett förenklat och överskådligt regelverk, minska administrationen genom ökade schabloner samt skapa ökad förutsägbarhet och där avsikten är att förändringarna ska gälla från 1 januari 2017.
- De föreslagna förändringarna skulle kortsiktigt kunna få stora negativa ekonomiska konsekvenser för kommunen. Ersättningen beräknas i ett slag minska med 30 %. För en anpassning till ett nytt ersättningssystem krävs ett tids- och resurskrävande arbete.
- Kommunstyrelsen ansvarar enligt gällande reglemente för samordning av insatserna för integrationen av nyanlända och därför föreslås att ansvar och resurser överförs och etableras inom Kommunstyrelsens kontor för denna målgrupp.
- Den just nu inkom viktigaste strategiska faktorn för en framgångsrik socialtjänst är den utmaning som personalförsörjningen utgör.
- Kraftfulla satsningar har det senaste åren gjorts för att underlätta personalförsörjningen. De har hittills i huvudsak varit inriktade på löneinstrumentet men en särskild arbetsgrupp har under våren tagit fram förslag på även andra åtgärder såsom: bra introduktion och goda utvecklingsmöjligheter; ledarkompassen värderingar som underlag för chefs- och ledarskapet inom förvaltningen samt arbetstid och förmåner och där en förkortad arbetstid och möjlighet till distansarbete lyfts fram.

Ekonomisk riskanalys

Det finns fyra olika större ekonomiska risker i förhållande till föreliggande budget och verksamhetsplan:

- Planen bygger på antagandet om en förhållandevis positiv konjunkturutveckling de närmaste åren. Socialtjänsten är till sin karaktär konjunkturberoende. Skulle konjunkturen vika eller samhällsekonomin drabbas av en ny finansiell kris kommer detta att få negativa återverkningar på socialtjänstkostnaderna även i Österåkers kommun.
- Utebliven volymkompensation för Socialnämndens verksamheter är i praktiken ett sorts sparbetting. Som framgår av planen är det stora svårigheter att mäta effekterna av insatser eller uteblivna insatser inom socialtjänsten. Således är det i princip omöjligt att särskilja effektiviseringar från rena kostnadsbesparingar särskilt i den myndighetsutövande delen. Fortsatta kostnadsbesparingar på grund av utebliven volymkompensation kan också leda till ökade kostnader på annat håll i samhällsekonomin.
- Kostnaderna för flyktingstöd bygger på Migrationsverkets senaste prognoser som i sin tur förutsätter att nuvarande situation med färre anlända till Sverige håller i sig. Men som också Migrationsverket säger så är osäkerheten stor. En förändring i världsläget – vad hade exempelvis hänt om statskuppen i Turkiet hade lyckats? – kan över en natt påverka flyktingströmmarna. Regeringen har genom förslag som lagts i sommar aviserat kraftiga nedskärningar i ersättningarna till kommunerna. Ambitionen är att de ska få effekt redan 2017. I dagsläget är det svårt att bedöma i vilken utsträckning och när i tiden regeringen kan få igenom dessa förändringar.
- En förbättrad personalförsörjning - som är en av de viktigaste strategiska målsättningarna inom Socialnämnden – kommer att få som konsekvens ökade personalkostnader och därmed minskande överskott inom nämndens område. Huruvida Socialnämndens ram räcker till om man skulle kunna bemanna utifrån behov återstår att analysera.

Bilagor

1. Målstyrning
2. Plan för konkurrensprövning
3. Prestationsbaserad ersättning
4. Taxor och avgifter
5. ”Socialnämndens plan/rutin för uppföljning av (externa) utförare”

Målstyrning för Österåkers kommun

Värdegrund: Delaktighet, dialog, mångfald samt öppenhet.

Bilaga 1

Kommunfullmäktiges inriktningsmål	Resultatmål Socialnämnd	Nuläge	Syftal målnivå	Period	Mätmetod
Invanarna ska uppleva en professionell service av högsta kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service:	Nöjdheten med förvaltningens service och bemötande ska öka	4,2 (2013)	plus 10 %	2016-18	Undersökning
Indikator (NKI i medborgarundersökning)		67			
Indikator (SBAs NKI-undersökning)					
Österåker ska ha en ekonomi i balans:	Finansiering av alla beslut med ekonomisk bäring ska tydliggöras				
Indikator (Fortsatt god ekonomisk hushållning)			0% avvikelse	2016-18	Statistik
Indikator (Fastställd ågarädsplan vid eventuell negativ avvikelse)		ej aktuellt	100%	2016-18	Månadsuppföljning
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet:	Samarbetet mellan socialtjänsten och skolan ska förbättras				
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Äldre personer med missbruk ska erbjudas stöd till ett värdigt liv				
Österåker ska ha en trygg miljö:	Våldsutsatta personer och barn som bevittnat våld i nära relationer ska erbjudas hjälp och stöd				

Plan för konkurrensprövning - Socialnämnden

Verksamhet	Typ av konkurrensprövning
<u>Hem för vård och boende:</u> Barn och unga	Ramavtal enl. LOU
Missbruk	Ramavtal enl. LOU
Ensamkommande barn (HVB och stödboende)	Entreprenad Ramavtal enl. LOU Egen regi
<u>Öppenvård:</u> Barn och unga Missbruk	Egen regi Ramavtal enl. LOU Egen regi
<u>Anhörigstöd (missbruk):</u>	Egen regi
<u>Familjerådgivning:</u>	LOV Egen regi
<u>Samarbetssamtal:</u>	Egen regi
<u>Föräldrautbildningar:</u>	Egen regi
<u>Ungdomsmottagning:</u>	Egen regi
<u>Budget- och skuldrådgivning:</u>	Egen regi
<u>Arbetsökarverksamhet:</u>	Egen regi
<u>Familjehemsrekrytering:</u>	Egen regi
<u>Rekrytering av kontaktfamiljer och -personer:</u>	Egen regi

Kommentar: Socialnämnden prövar löpande om verksamheten är lämplig för konkurrensprövning.

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2016-08-16

Prestationsbaserad ersättning

	Interna utförare				Externa utförare			
	Budget	Budget	Förändring		Budget	Budget	Förändring	
	2016	2017	Belopp	%	2016	2017	Belopp	%
Ersättning familjerådgivning Ersättning per rådgivningstillfälle	1 122	1 144	22	2,0%	1 178	1 202	24	2,0%

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Datum: 2016-08-16

Taxor och avgifter

	Budget 2016	Budget 2017	Förändring	
			Belopp	%
Avgift familjerådgivning Kostnad per rådgivningstillfälle	350	350	0	0,0%

Socialnämndens uppföljning av privata utförare

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2015 ett kommunövergripande program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (KS 2015/0193).

Programmet antogs mot bakgrund av nya bestämmelser i kommunallagen som syftar till att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare, att öka allmänhetens insyn och stimulera till ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas (KL kap 3 §§19, 19a,19b).

I programmet åläggs nämnden att ta fram en uppföljnings- och utvärderingsplan för den verksamhet som på nämndens uppdrag utförs av privata utförare.

Socialnämndens ansvar att säkra kvalitén inom socialtjänsten

Kravet på uppföljning och kontroll återfinns i det ledningssystem för kvalitet som Socialnämnden antagit, baserat på bestämmelserna i Socialstyrelsens föreskrift Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). I det konstateras bland annat att nämnden ska ha ett system för kontroll av verksamheter för att säkra kvaliteten i de verksamheter som nämnden ansvarar för.

I SOSFS 2011:9 definieras kvalitet enligt följande:

Att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

I reglementet för Socialnämnden anges att nämnden ska fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen (SoL) och vad som i lag sägs om Socialnämnd utom vad som avser omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionshinder.

Det är socialtjänstlagen som i huvudsak styr Socialnämndens verksamhet. I denna lag finns bestämmelser om krav på att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att kvaliteten ska utvecklas och säkras. Socialnämndens särskilda ansvar för uppföljning av barn och unga som placeras utanför det ursprungliga hemmet finns också reglerat i socialtjänstlagen.

Verksamheter som följs upp

Privata utförare som genom avtal utför verksamhet på nämndens uppdrag följs upp.

Det gäller

- verksamheter upphandlad enligt lag om offentlig upphandling (LOU),
- verksamheter upphandlade enligt lag om valfrihetssystem (LOV) och
- verksamheter som är direktupphandlade genom avtal

De verksamheter som omfattas är:

- ✓ boende (HVB) för barn 0-20 år
- ✓ konsulentstödda familjehem
- ✓ familjerådgivning
- ✓ boende (HVB) för personer med missbruk

Regelbunden insyn/uppföljning

- En gång per år kallar upphandlingsenheten samtliga utförare inom LOV till ett gemensamt möte. Uppföljningen rör avtalsfrågor och ekonomisk stabilitet. Vid mötet deltar sakkunnig.
- I samband med tecknande av nytt avtal besöker sakkunnig respektive utförare av familjerådgivning för verksamhetsuppföljning. Uppföljningen dokumenteras och redovisas till förvaltningsledningen.
- En gång per år besöks privata utförares verksamheter (ej ramavtal). Uppföljningen dokumenteras och redovisas till förvaltningsledningen.
- Ramavtal som slutits i samverkan med andra kommuner följs upp gemensamt. Plan för hur och när uppföljning ska ske beslutas gemensamt av deltagande kommuner. Uppföljningen dokumenteras och redovisas till förvaltningsledningen.

Riktad insyn/uppföljning

Vid förekommen anledning, exempelvis vid allvarliga klagomål eller då man finner lämpligt, kan oanmälda besök göras. Dessa utförs av sakkunnig och rapporteras till förvaltningsledningen.

Individuell uppföljning

Beslut om individuella insatser till klienter följs upp av ansvarig socialsekreterare. I samband med uppföljning av verksamheter tas socialsekreterarens erfarenheter tillvara genom intervjuer och samtal.

Årlig inlämning av uppgifter

Årligen lämnar utförarna inom LOV in verksamhetsberättelse för det gångna året. Även resultat från eventuell kundundersökning om nöjdhet ska lämnas till sakkunnig årligen.

Fördjupad uppföljning

Enligt kommunens antagna *Program för uppföljning* ska det vart tredje år genomföras en planerad fördjupad uppföljning hos utförarna.

Uppföljningen görs vid besök i verksamheten. Frågor ställs till ledning och personal. Information inhämtas från socialsekreterare som fattat beslut om insats i berörd verksamhet. Dessutom kan synpunkter från den enskilde och eventuellt anhörig inhämtas på lämpligt sätt. Uppföljningen sammanställs i en rapport som redovisas till Socialnämnden.

Brukarundersökningar

Utöver de brukarundersökningar som utförarna gör genomför socialförvaltningen brukarundersökningar till enskilda som besöker socialförvaltningen. Dessa sammanställs och redovisas till nämnden.

Synpunkter och klagomål samt missförhållanden

Alla utförare ska enligt avtal ha ett system för att hantera och följa upp synpunkter och klagomål. Klagomål och synpunkter ska redovisas till Socialnämnden. När och hur ofta ska vara reglerat i avtal.

Alla utförare ska ha ett eget system för hantering av missförhållanden. Utförarna ska informera uppdragsgivaren Socialnämnden om rapporter och anmälningar enligt bestämmelserna om lex Sarah. När och hur ofta ska vara reglerat i avtal.

Plan för uppföljning av privata utförare

Tidsperiod: 2017-2019

Vuxenstöd

Plan för uppföljning av ramavtal inom missbruksvården fastställs tillsammans med upphandlande kommuner genom Kommentus.

Familjestöd

- HVB för barn och unga följs upp enligt mall.
- Familjerådgivning följs upp i samband med tecknande av nytt avtal.

Flyktingstöd

HVB för ensamkommande barn följs upp enligt mall.